

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 44/2024-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Tomášom Sabadošom, LL.M., advokátom, Floriánska 19, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice II (teraz Mestský súd Košice) v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/95/2011 (teraz pod sp. zn. KE2-22C/95/2011), postupu Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 3Co/207/2012, 11Co/191/2016, 9Co/271/2017, 2Co/9/2023 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cdo 49/2014, 1 Cdo 198/2017, 1 Cdo 64/2018, 1 Cdo 99/2020 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Košice (predtým Okresného súdu Košice II) v konaní vedenom pod sp. zn. KE2-22C/95/2011 (predtým pod sp. zn. 22C/95/2011), Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 3Co/207/2012 a sp. zn. 11Co/191/2016 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cdo 49/2014, sp. zn. 1 Cdo 64/2018 a sp. zn. 1 Cdo 99/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Krajský súd v Košiciach **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Najvyšší súd Slovenskej republiky **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Košice, Krajský súd v Košiciach a Najvyšší súd Slovenskej republiky **sú povinné** nahradiť sťažovateľke trovy konania **442,38 eur**, a to Mestský súd Košice

147,46 eur, Krajský súd v Košiciach **147,46 eur** a Najvyšší súd Slovenskej republiky **147,46 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. mája 2023, doplnenu 23. júna 2023 a prijatou ústavným súdom na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 44/2024-31 z 25. januára 2024, domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (teraz Mestský súd Košice) (ďalej aj „okresný súd“ alebo „mestský súd“), ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach označených v záhlaví tohto nálezu (ďalej spolu aj „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu [s ohľadom na zmeny v organizácii súdnictva (tzv. súdna mapa) je v napadnutom konaní príslušný konať mestský súd, pozn.] konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenu okresnému súdu 25. júla 2011 domáhala zaplata sumy 32 500 eur s príslušenstvom z titulu vyporiadania spoločného majetkového práva manželov. Okresný súd rozhodol 21. februára 2012 medzitimným rozsudkom tak, že základ nároku sťažovateľky je dôvodný. Krajský súd, rozhodujúc o odvolaní žalovaného, rozsudkom č. k. 3Co/207/2012-108 z 26. septembra 2013 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalovaný podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 1 Cdo 49/2014-124 z 29. februára 2016 tak, že rozsudok krajského súdu z 26. septembra 2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Krajský súd, opätovne rozhodujúc o odvolaní žalovaného, rozsudkom č. k. 11Co/191/2016-148 z 3. mája 2017 rozsudok súdu prvej inštancie z 21. februára 2012 potvrdil. V ďalšom priebehu konania sťažovateľka podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý (návrh) okresný súd uznesením zo 16. júna 2017 zamietol. Proti predmetnému uzneseniu sa sťažovateľka bránila podaním odvolania, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 9Co/271/2017-175 z 21. júla 2017 tak, že ho ako vecne správne v celom rozsahu potvrdil.

5. Žalovaný podal vo veci znovu dovolanie, ktoré najvyšší súd listom sp. zn. 1 Cdo 198/2017 z 27. februára 2018 vrátil spolu so spisom okresnému súdu ako predčasne predložené. Opätovne bol spis predložený najvyššiemu súdu 9. apríla 2018 a zapísaný pod novú sp. zn. 1 Cdo 64/2018.

6. Najvyšší súd uznesením č. k. 1 Cdo 64/2018-218 zo 16. júla 2019 dovolanie žalovaného odmietol. Proti postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 64/2018 a jeho

uzneseníu zo 16. júla 2019 sa žalovaný bránil podaním ústavnej sťažnosti, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 342/2019-52 z 15. apríla 2020 tak, že predmetné uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd, opätovne rozhodujúc o dovolaní žalovaného proti rozsudku krajského súdu z 3. mája 2017, uznesením sp. zn. 1 Cdo 99/2020 z 25. mája 2022 zrušil predmetný rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Napokon krajský súd uznesením č. k. 2Co/9/2023-294 z 25. januára 2023 zrušil medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie z 21. februára 2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Mestský súd po vrátení veci nariadil pojednávanie na 21. jún 2023, ale z dôvodov na strane súdu bol termín zrušený a pojednávanie sa konalo 24. júla 2023. To bolo odročené na 31. júl 2023, ale na žiadosť právnej zástupkyne žalovaného bol termín zrušený. Ďalší termín bol určený na 6. september 2023, keď bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým súd žalobu sťažovateľky zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Sťažovateľka sa proti predmetnému rozsudku vo výroku o trovách odvolala a spis bol 19. decembra 2023 odoslaný odvolaciemu súdu na rozhodnutie, ktorý uznesením č. k. 2Co/37/2024 z 10. apríla 2024, právoplatným 7. mája 2024, zmenil rozsudok mestského súdu vo výroku o trovách tak, že stranám sporu náhradu trov konania nepriznal, a vec je tak právoplatne skončená.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Proti postupu okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť, v ktorej tvrdí, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Tvrdí, že od doručenia jej žaloby okresnému súdu ku dňu podania ústavnej sťažnosti uplynulo 11 rokov a 10 mesiacov a následkom zrušujúcich rozhodnutí odvolacieho súdu a dovolacieho súdu, ktoré podľa jej názoru tiež konali zdĺhavo, pričom uvádza konkrétne obdobia ich nedostatočne plynulého a neefektívneho postupu, je konanie opätovne na začiatku v štádiu pred súdom prvej inštancie.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

10. Mestský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popisuje chronológiu procesných úkonov a uvádza, že konanie súdu prvej inštancie bolo priebežné s prihliadnutím na obdobia, keď sa spis nachádzal v jeho dispozičnej sfére, o čom svedčí aj skutočnosť, že sťažovateľka počas celého trvania sporu nepodala predsedovi súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. Podľa názoru mestského súdu ovplyvnil dĺžku konania fakt, že spis bol opakovane predkladaný odvolaciemu, resp. dovolaciemu súdu. Zdôrazňuje, že spis bol na krajskom súde celkovo viac ako dva a pol roka a na najvyššom súde celkovo 5 rokov a 8 mesiacov, pričom tieto obdobia nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu, keďže dĺžku konaní na súdoch vyššej inštancie nie je schopný žiadnym spôsobom ovplyvniť. Poukazuje aj na prerušenie konania v období, keď o ústavnej sťažnosti žalovaného rozhodoval ústavný súd (celkovo 4 mesiace). V závere uvádza, že reálne

sa na prvoinštančnom súde spis nachádzal 4 roky a v čase podania vyjadrenia je už aj vo veci rozhodnuté, pričom sťažovateľka napadla odvolaním len výrok rozsudku o trovách konania, a teda stav jej právnej neistoty je čiastočne odstránený. Vzhľadom na to považuje finančné zadostučinenie požadované sťažovateľkou za neprimerané a skutočnosť, prečo žiada celú zodpovednosť za dĺžku konania pripísať na ťarchu mestského súdu, za relevantne nevysvetlenú, a preto označuje sťažnosť za neadekvátne.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

11. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti nesúhlasí s názorom sťažovateľky, že sa dopustil vo svojom procesnom postupe zbytočných prietáhov, a preto jej ústavnú sťažnosť považuje za neopodstatnenú. Poukázal na obdobia, keď boli jednotlivé odvolacie konania vedené, konkrétne od 2. júla 2012 do 26. septembra 2013, teda štrnásť mesiacov (sp. zn. 3Co/207/2012), od 15. apríla 2016 do 3. mája 2017, teda necelých trinásť mesiacov (sp. zn. 11Co/191/2016) a od 16. januára 2023 do 25. januára 2023, teda necelý jeden mesiac (sp. zn. 2Co/9/2023). Pokiaľ ide o konanie o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vedené pod sp. zn. 9Co/271/2017 od 12. júla 2017 do 21. júla 2014, zdôraznil, že rozhodol v zákonom stanovenej lehote do 30 dní od predloženia mu spisu. Uvádza, že v senáte 3Co a 11Co bolo o odvolaní rozhodnuté v rámci časových možností senátu, zohľadňujúc poradie, v akom veci napadli, počet a skladbu nerozhodnutých vecí a objektívne prekážky na strane sudkyne spravodajkyne (zdravotné dôvody), a to bez akýchkoľvek subjektívnych prietáhov. Ďalej tvrdí, že ak následne došlo k zrušeniu jeho rozsudkov (sp. zn. 3Co/207/2012 a sp. zn. 11Co/191/2016) najvyšším súdom, nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť dĺžku konania o podaných dovolaniach.

12. Krajský súd podotýka, že z jeho zrušujúceho uznesenia sp. zn. 2Co/9/2023 z 25. januára 2023 vyplýva, vychádzajúc z právneho názoru najvyššieho súdu, vyjadreného v uznesení sp. zn. 1Cdo/99/2020, ktorým (názorom) je viazaný, že základ nároku sťažovateľky bol v potvrdzujúcich rozsudkoch nesprávne právne posúdený a týmto právnym názorom je základ jej nároku spochybnený. Vyjadruje presvedčenie, že pritom nemohol zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie, pretože bolo rozhodované nie o celej žalobe, ale len o základe nároku. Vzhľadom na to, že ide o medzitýmny rozsudok a tento nebol odvolacím súdom ešte zrušený, § 390 CSP nebránil jeho zrušeniu a krajskému súdu ako súdu odvolaciemu neostávalo nič iné, ako rozsudok z 21. februára 2012 zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

13. V závere krajský súd zhrnul, že vzhľadom na dĺžku trvania všetkých štyroch odvolacích konaní svojím postupom nezavinil, že konanie ako celok trvá už viac ako dvanásť rokov, a vecnú (ne)správnosť rozhodnutí krajského súdu a jej vplyv na možnosť vzniku prietáhov ponechal bez posúdenia.

III.3. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

14. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti úplne opomenul zahrnúť vyjadrenie ku konaniam vedeným pod sp. zn. 1 Cdo 49/2014, 1 Cdo 198/2017 a 1 Cdo 64/2018. Pokiaľ ide o konanie vedené pod sp. zn. 1 Cdo 99/2020, zdôraznil, že vec bola rozhodnutá 22. mája 2022, a to v najkratšom možnom termíne, priebežne a podľa poradia, keďže pôvodná sudkyňa spravodajkyňa bola odvolaná z funkcie sudcu pre svoj vek a nový sudca spravodajca

bol na občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu preradený zo správneho kolégia od decembra 2020, pričom mal do marca 2021 čas na prípravu v novej súdnej agende.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

16. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že postupom okresného súdu (teraz mestského súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/95/2011 (teraz pod sp. zn. KE2-22C/95/2011), ako aj postupom krajského súdu v súvisiacich odvolacích konaniach a postupom najvyššieho súdu v súvisiacich dovolacích konaniach boli spôsobené zbytočné prietahy.

17. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

18. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné sudy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

19. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so svojím návrhom. Táto povinnosť súdu a sudcu podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp konania a vyplýva najmä z čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou

judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

21. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je spor o zaplatenie sumy 32 500 eur z titulu vyporiadania členského podielu vo vzťahu k spoločnému členstvu bývalých manželov v družstve a spoločnému nájmu. Takéto spory síce tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, ale v konkrétnych okolnostiach vykazuje vec sťažovateľky znaky určitej právnej zložitosti. Vychádzajúc z toho, že s vysporiadaním sa spornej právnej otázky, či vyporiadanie spoločného členstva v družstve treba považovať zároveň aj za vyporiadanie členského podielu, došlo až v konaní pred najvyšším súdom, ústavný súd hodnotí, že k predĺženiu konania prispela aj jeho právna zložitosť.

22. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že na jej strane nezaznamenal také okolnosti, ktoré by prispeli k predĺženiu napadnutého konania.

23. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup všeobecných súdov v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

24. Ústavný súd konštatuje, že síce v postupe okresného súdu nevzhladol také výrazné obdobia nečinnosti alebo iné skutočnosti, ktoré by výslovne znamenali zbytočné prietahy (napr. prvé pojednávanie vo veci súd uskutočnil po pol roku od podania žaloby a medzitýmny rozsudok vydal po ďalšom jednom mesiaci), ale už len z celkovej dĺžky konania (takmer 13 rokov) a doby štyroch rokov, keď okresný súd disponoval spisom, možno usúdiť, že svojím postupom prispel k predĺženiu napadnutého konania (napr. pri predkladaní veci odvolaciemu, resp. dovolaciemu súdu). Aj keď po poslednom vrátení mu veci rozhodol promptly (po siedmich mesiacoch) v zmysle zrušovacích rozhodnutí najvyššieho súdu a krajského súdu a žalobu sťažovateľky zamietol, pričom rozsudok zo 6. septembra 2023 už je vo veci samej aj vo výroku o trovách konania právoplatný, nemožno dobu trvania konania pred mestským súdom (do 31. mája 2023 okresným súdom) považovať za ústavne udržateľnú. Žaloba sťažovateľky bola podaná v júli 2011 a právoplatne bola vec skončená v máji 2024, čo absolútne popiera právo sťažovateľky na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote.

25. Z týchto dôvodov ústavný súd vyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľky aj v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/95/2011 (od 1. júna 2023 vedenom mestským súdom pod sp. zn. KE2-22C/95/2011).

26. Pokiaľ ide o postup krajského súdu, ústavný súd sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú, pokiaľ ide o konania vedené pod sp. zn. 3Co/207/2012 a sp. zn. 11Co/191/2016. V konaniach vedených pod sp. zn. 9Co/271/2017 a sp. zn. 2Co/9/2023 nevzhladol v postupe krajského súdu žiadne pochybenia a tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* (bod 6 výroku tohto nálezu).

27. V súlade s judikatúrou ústavného súdu aj judikatúrou ESĽP je optimálna doba rozhodovania na jednom stupni konania v trvaní troch rokov (rozsudok ESĽP z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01 a tiež judikatúra ústavného súdu III. ÚS 340/2013, III. ÚS 566/2014, IV. ÚS 201/2018, I. ÚS 115/2019, II. ÚS 234/2019, I. ÚS 361/2022). Ďalej podľa judikatúry ESĽP dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66, IV. ÚS 154/2021, I. ÚS 438/2021, I. ÚS 136/2022).

28. Konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 3Co/207/2012 síce trvalo štrnásť mesiacov a konanie vedené pod sp. zn. 11Co/191/2016 necelých trinásť mesiacov, ale v tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že dĺžka oboch konaní na krajskom súde by bola ústavne akceptovateľná v prípade, ak by nedošlo k zrušeniu rozhodnutí odvolacieho súdu najvyšším súdom v dovolacom konaní (uznesením č. k. 1 Cdo 49/2014-124 z 29. februára 2016 z dôvodu procesnej chyby krajského súdu, resp. uznesením sp. zn. 1 Cdo 99/2020 z 25. mája 2022 v dôsledku zrušujúceho nálezu ústavného súdu). Uvedené ústavný súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil a pripísal obdobie rozhodovania na najvyššom súde čiastočne (v trvaní jedného roka) aj krajskému súdu. Krajský súd teda podľa názoru ústavného súdu prispel k celkovej dĺžke konania celkovo o vyše tri roky.

29. Napokon ústavný súd hodnotil postup najvyššieho súdu a aj v jeho konaní zistil obdobia, keď nekonal dostatočne plynulo, sústredene a efektívne. Rozhodovanie o (prvom) dovolaní žalovaného (konanie vedené pod sp. zn. 1 Cdo 49/2014) trvalo najvyššiemu súdu dva roky a jeden mesiac (od 12. februára 2014 do 29. marca 2016), pričom ale išlo o pomerne jednoduché zrušenie rozsudku krajského súdu z dôvodu, že nepredložil vyjadrenie sťažovateľky, ktoré obsahovalo skutkovú i právnu argumentáciu, žalovanému na vyjadrenie. Dĺžka (ďalšieho) dovolacieho konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Cdo 64/2018 predstavuje rok a tri mesiace a bola by ústavne akceptovateľná v prípade, ak by nedošlo k zrušeniu rozhodnutia dovolacieho súdu nálezom ústavného súdu, preto ústavný súd aj konanie pred ústavným súdom (o ústavnej sťažnosti žalovaného, pozn.) v trvaní siedmich mesiacov pripísal na ťarchu najvyššiemu súdu. A napokon konanie vedené najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Cdo 99/2020 v trvaní dvoch rokov taktiež neprispelo ku skorému vybaveniu veci, keďže po zrušení rozsudku krajského súdu z 3. mája 2017 tento musel v rámci rešpektovania právneho názoru najvyššieho súdu rozhodovať ešte o zrušení rozsudku okresného súdu z 21. februára 2012.

30. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Cdo 198/2017, v ktorom po štyroch mesiacoch od predloženia dovolania vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený, nedošlo k žiadnym priet'ahom, preto ústavný súd toto konanie vyhodnotil ako ústavne udržateľné.

31. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22C/95/2011 (od 1. júna 2023 vedenom mestským súdom pod sp. zn. KE2-22C/95/2011), postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 3Co/207/2012 a sp. zn. 11Co/191/2016 a postupom najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cdo 49/2014, sp. zn. 1 Cdo 64/2018 a sp. zn. 1 Cdo 99/2020 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

32. S ohľadom na uvedené, ako aj na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu už mestský súd vo veci rozhodol, ústavný súd návrhu sťažovateľky, aby mestskému súdu prikázal konať bez zbytočných prieťahov, nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

34. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a dôvodí neprimeranou dĺžkou konania a s tým súvisiacim stavom jej právnej neistoty, keď dlhodobo nemohla vyriešiť otázku svojho bývania. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

35. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadosťučinenia vzal do úvahy obdobia, ktorými všeobecné súdy prispeli k predĺženiu konania (body 24, 28 a 29 tohto nálezu), a prihliadol aj na zložitost' veci, ale aj skutočnosť, že krátko po podaní ústavnej sťažnosti už bolo o žalobe sťažovateľky meritórne rozhodnuté. Zohľadňujúc uvedené, považoval za primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 eur od mestského súdu (bod 2 výroku nálezu), v sume 1 500 eur od krajského súdu (bod 3 výroku nálezu) a v sume 1 500 eur od najvyššieho súdu (bod 4 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

36. Ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 442,38 eur (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

37. Ústavný súd vychádzal pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3, § 13a vyhlášky) uskutočnený v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom v sume 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 221,19 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2023. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) uskutočnené v roku 2023, čo celkovo predstavuje sumu 442,38 eur.

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú mestský súd, krajský súd a najvyšší súd povinné spoločne a pomerne uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

39. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu